

BUREAU 2030

Samenvatting Programma Circulaire Economie Rijksoverheid

Maart 2023

Stan Rouhof

| Bureau 2030

Hoofdstukken in het Nationaal
Programma Circulaire Economie:

Hoofdstuk 1
Nederland circulair in 2050!

Hoofdstuk 2
Algemene voorwaarden voor een
circulaire economie

Ambities en maatregelen voor een circulaire economie

Ambities van de overheid

2030

50% circulair

50% minder gebruik primaire fossiele grondstoffen

30% minder uitstoot microplastics

Drastisch inperken van ketenemissies (scope 3)

Circulariteit integraal onderdeel in de beoordeling van financierings-aanvragen en investeringsbeslissingen

2050

100% circulair

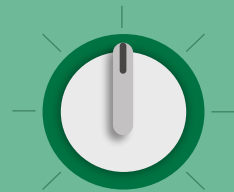
100% fossielvrij en klimaatneutraal

4 knoppen voor circulariteit

Vermindering van grondstoffengebruik (*narrow the loop*)

- Niet kopen
- Delen en meer functies geven
- Efficiënter produceren

Substitutie van grondstoffen (*substitute*)

- Vervangen

Levensduur- verlenging (*slow the loop*)

- Hergebruiken
- Repareren
- Opknappen
- Herfabriceren
- Herbestemmen

Hoogwaardige verwerking (*close the loop*)

- Recyclen
- Circulair ontwerpen

Dit is een versimpelde versie van de [R-ladder](#)

Overheidsstrategie

Voor een circulaire economie

Het huidige systeem berust te veel op vrijwilligheid. Inzet vanuit de overheid op **3 soorten maatregelen** om richting te geven en dwang te vergroten:

Beprijzend

- Belastingen en heffingen

Stimulerend

- Subsidies
- Vouchers
- Overgaan tot circulair inkopen door overheidsinstanties

Normerend

- Wettelijke normen voor overal in de productieketen
- Nieuwe vormen van eigenaarschap

Belangrijkste maatregelen

Beprijzen van milieuschade (vervuiler-betaalt-principe)

Primaire fossiele grondstofheffing

Afvalverbranding en storten binnen de EU financieel belasten

Bezien van de mogelijkheid om plasticproductie uit fossiele brandstoffen te belasten

Uitkeringen aan gemeenten voor circulaire ambachtscentra

Stimuleringsprogramma recycling, hergebruik en circulaire hubs

Subsidiëring van ondersteuning van vrijwilligers repaircafés

Subsidieregeling Circulaire Ketenprojecten en budgetverhoging MIA/Vamil

Opstellen van uniforme wel/niet-lijsten voor afvalscheiding

- ❖ Inzet op diens hantering door gemeenten in hun communicatie met bedrijven, scholen en maatschappelijke organisaties

Meer en beter onderscheid tussen hoogwaardige en laagwaardige recycling: inzet op hoogwaardig

Inzet op wettelijke eisen voor onderbouwing duurzaamheids-claims (anti-greenwash-wet)

Verkenning van verplichting voor retailers van vergroot aandeel tweedehandsaanbod

Inzet op landelijke JA-JA sticker

Meer producten verplicht % recycleat of biograndstoffen

Hoofdstukken in het Nationaal
Programma Circulaire Economie:

Hoofdstuk 3
Maatregelen voor prioritaire
productketens

2

Doelstellingen

Voor ketens met hoge milieu-impact

4 ketens met hoge milieu-impact

Consumptie goederen

Elektrische apparaten

Textiel

Meubels

Verpakkingen en wegwerpproducten

Kunststoffen

Plastic verpakkingen

Land- en tuinbouwplastic

Plastic in de bouw

Bouw

Woningen

Kantoren

Viaducten en bruggen

Wegverhardingen

Maakindustrie

Capital equipment

Circulaire zonnepv systemen

Circulaire windparken

Circulaire klimaatinstallaties

*In het Programma Circulaire Economie worden deze “**prioritaire ketens**” genoemd. Ook wordt er genoemd dat er nog een 5^e keten is: “Biomassa en landbouw”. Deze valt echter onder de kringlooplandbouwtransitie en wordt niet verder behandeld.*

Consumptiegoederen

2030

Elektrische apparaten

- Allemaal geschikt voor een circulaire economie
- Potentieel maximaal benut
- **100%** hoogwaardige recycling

Meubels

- Hoogst haalbare circulaire ontwerpeisen
- Levensduur maximaal verlengd
- Inzameling en recycling maximaal verbeterd

Verpakkingen en wegwerproducten

- Allemaal geschikt voor Circulaire Economie
- Potentieel maximaal benut
- Optimale inzameling voor recycling
- Aantal wegwerproducten verminderd en volledig recyclebaar
- Hoeveelheid zwerfafval verminderd

Consumptiegoederen

2030

Textiel

50% Minder landgebruik en minder impact op eutrofiëring en verzuring

55% Minder impact op klimaatverandering

100% Van het textiel waarbij levensduur niet langer verlengbaar is wordt gerecycled

- Textiel dat nieuw op de markt komt is circulair ontworpen
- Gebruiksduur van textiel bij consument verdubbeld t.o.v. 2023

Kunststoffen

Plastic verpakkingen

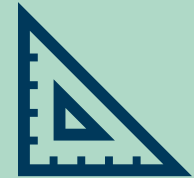
55%

Van plastic verpakkingen hergebruikt of gerecycled in 2030

Land- en tuinbouwplastic

- Uitgebreide Producenten-Verantwoordelijkheid (**UPV**) in 2025

Plastic in de bouw

- Uitgebreide Producenten-Verantwoordelijkheid (**UPV**) in 2025

Wat is een UPV?

Maakt producenten verantwoordelijk voor (de kosten van) het inzamelen en recyclen van gebruikte producten. In de UPV kunnen ook minimumdoelstellingen voor bijvoorbeeld inzameling, recycling en/of hergebruik worden opgenomen.

Bouw

2030

Woningen

Halvering milieubelasting *Mogelijk versneld naar 2025*

- Gedigitaliseerd en industrieel bouwen de nieuwe norm. Doelstelling: **50% van totale nieuwbouw**
- Benutten van bestaande woningvoorraad (bv woningsplitsing & woningdelen)

15.000

Nieuwe flexwoningen en kantoorpanden ombuigen naar woningen per jaar

Kantoren

Milieubelasting van 0.7 of lager t.o.v. 2021

- Voortgang van circulair inkopen en aanbesteden door Rijksvastgoedbedrijf
- Zo veel mogelijk transformatie, renovatie en/ of verduurzaming ipv nieuwbouw

Bouw

2030

Bruggen en viaducten

50% reductie van milieubelasting t.o.v. 2019

- Altijd beoogde levensduur behalen en afstemmen met functionele levensduur, in praktijk lukt dat nu niet
- Hoogwaardig hergebruik voor alle vrijkomende elementen
- Sturing op louter gebruik van alternatieve materialen (secundair of hernieuwbaar) voor nieuwe bruggen en viaducten

Wegverhardingen

50% reductie van milieubelasting t.o.v. 2019

- Verbetering van het fietsnetwerk
- Vermindering bouwopgave van wegen
- Asfaltlagen minstens twee jaar langere levensduur
- Minimaal **95%** van het asfalt hoogwaardig gerecycled

Maakindustrie

Capital equipment

2030:

- 2.2 Mton CO₂-reductie (scope 1 en 2) en bijdragen aan het verbeteren van de leveringszekerheid van de maakindustrie

Capital equipment:

Omvat de productie van werktuigen, machines en apparaten voor verschillende eindmarkten zoals voedsel, zorg en textiel.

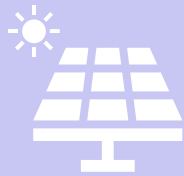

Circulaire windparken

2050:

- **100%** secundair gebruik van windturbinematerialen
- Verplichte toepassing van gerecyclede materialen in een windturbine en verminderen virgin materialen

Maakindustrie

Circulaire zon-PV systemen

2030:

- Zonnepanelen met een kleine CO₂-footprint (50% reductie scope 3)
- Minder milieu-impact door vermindering impact zorgwekkende stoffen (lood, PFAS)

Circulaire klimaatinstallaties

2030:

- Functionele levensduur van klimaatsystemen met 50% toegenomen t.o.v. 2016
- 100% van de componenten en toestellen hoogwaardig gerecycled of hergebruikt na einde leven

**Hoofdstukken in het Nationaal
Programma Circulaire Economie:**

Hoofdstuk 4.
Ondersteunende maatregelen

Hoofdstuk 5.
Governance en monitoring

Hoofdstuk 6.
Financiële middelen

3

**Hoe gaan we
het uitvoeren?**

Ondersteunende maatregelen

Maatregel	Uitleg
Inzet op gedragsverandering en circulariteit in het onderwijs	Aansporing tot lagere consumptie bij burgers. Invoering van lessen over circulariteit in het basis- en middelbaar onderwijs.
Manifest MVOI en circulair inkopen met MVI criteriatool	Overheid neemt een voorbeeldrol door volledig circulaire inkoop van eigen consumptiegoederen.
Financiële prikkels	Subsidies voor bedrijven, focus op MKB. Inzet op circulaire businessmodellen.
Potentiële introductie Circulaire Economie Wet	Nieuwe wet die de wet milieubeheer op zou kunnen volgen, waarin principes als 'vervuiler betaalt' en langere levensduur een grote rol gaan spelen.
Circulair Materialenplan	Bindend kader dat komt in 2025 ter stimulering van hoogwaardige verwerking.

Naast deze ondersteunende maatregelen zijn er ook financiële middelen in de vorm van belastingvoordelen vrijgesteld door de overheid. De volgende slides bespreken de relevantste.

Fiscale voordelen

2 regelingen

Voor investeringen op de
milieulijst

1. MIA / Vamil

MIA:

Milieu-investeringsafpraak

Fiscale winst-
verlagingsmogelijkheid

Tot 45%

van het investeringsbedrag

Vamil:

Willekeurige afschrijving
milieu-investeringen

Afschrijving van investering
op willekeurig moment

Max 75%

van het investeringsbedrag

Mogen op elkaar gestapeld worden

Subsidies

2. Circulaire ambachtscentra

- Inzet op 5 pijlers (zoals reeds geïdentificeerd door Oosterhout):
 - Milieustraat
 - Kringloop
 - Reparatie
 - Sociale werkplaats
 - Onderwijs
- Bestaat al sinds 2019. Kwamen de afgelopen tijd jaarlijks steeds weer nieuwe subsidies voor vrij.
 - Aanspraak maken op een dergelijke subsidie kan het opzetproces van een circulair ambachtscentrum in Oosterhout zeer versnellen

3. Subsidies repaircafés

- In combinatie met ambachtscentra.
- Subsidie bedoeld voor het vinden en professioneel ondersteunen van vrijwilligers voor repaircafés.

Subsidies

4. Stimuleringsprogramma recycling

- Stimulering van hergebruik, reparatie en recycling
- **Vooraf voor MKB ondernemers**
- Voorrang voor prioritaire afvalstromen zoals kunststoffen, textiel en verpakkingen

Tot 75%

van de kosten worden gesubsidieerd

5. Circulaire ketenprojecten

- Samenwerking tussen ondernemers om een product- of materiaalketen circulair te maken
- **Ook vooral voor MKB-ondernemers** die goederen produceren en verkopen
- Wegnemen van hordes in de missie naar circulair.

50%

van de kosten worden gesubsidieerd

Samenvatting

Ambities

Wat wil de overheid bereiken?

Maatregelen

Waarmee willen ze dit bereiken?

1. Vier knoppen voor circulariteit

1. Vermindering van grondstoffengebruik
2. Substitutie van grondstoffen
3. Levensduur-verlenging
4. Hoogwaardige verwerking

2. Drie soorten maatregelen

Belastend Stimulerend Normerend

3. Doelstellingen per prioritaire keten:

Consumptie

Kunststoffen

Bouw

Maakindustrie

Implementatie

Hoe worden de maatregelen succesvol geïmplementeerd?

Ondersteunende maatregelen

- MVI criteriatool
- Financiële prikkels
- Circulair Materialenplan
- Introductie Circulaire Economiewet
- Gedragsverandering en circulariteit in onderwijs

Financiële middelen

1. Mia / Vamil
2. Circulaire ambachtscentra
3. Subsidies circulaire ambachtscentra
4. Subsidies repaircafés
5. Stimuleringsprogramma recycling
6. Circulaire ketenprojecten

BUREAU 2030

Stan Rouhof

s.rouhof@bureau2030.nl

06- 30873955

www.bureau2030.nl

Bijlage 1: Financiële middelen

Tabel 40: Budgettaire gevolgen van beleid art. 21 (bedragen x € 1.000)

Budgetten Circulaire Economie	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Structureel
4. Duurzaamheidsinstrumentarium	859	859	859	862	862	862	862	862	862
Opdrachten	859	859							
5. Duurzame Productieketens									
Opdrachten	20.605	22.703	23.514	9.941	9.941				
Subsidies	22.162	17.961	18.072	14.776	14.753				
Bijdragen aan agentschappen	20.512	20.512	20.512	20.512	20.512				
Bijdragen aan ZBO's en RWT's	457	457	457	458	458				
Totaal 5. Duurzame Productieketens	63.736	61.633	62.555	45.687	45.664	42.663	42.663	42.663	29.156
	63.736	61.633	62.555	45.687	45.664	-	-	-	-
..waarvan Coalitie Akkoord	7.100	10.300	12.300	13.300	12.200	12.200	12.200	12.200	10.000
Stimuleringsprogramma recycling	6.800	8.000	9.000	9.200	9.200	9.200	9.200	9.200	7.000
Uitvoeringskosten MIA/VAMIL	-	-	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Circulaire ketenprojecten	300	2.300	2.300	3.100	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
..waarvan beleidsrijke begroting	11.500	5.500	4.500	1.500	3.000	-	-	-	-

Bijlage 1: Financiële middelen

Budgetten Circulaire Economie	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Structureel
Uitvoeringskosten MIA/VAMIL	1.000	1.000	-	-	-	-	-	-	-
Circulaire ketenprojecten	10.500	4.500	4.500	1.500	3.000	-	-	-	-
..waarvan klimaatenvolpe	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	-
Circulair Inkopen	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	-
Ketenaanpak	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	-
Recycling plastic en textiel	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	-
6. Natuurlijk kapitaal	4.616	5.115	5.116	5.029	5.029	5.029	5.029	5.029	1.629
Opdrachten	4.616	5.115	5.116	5.029	5.029	5.029	5.029	5.029	
..waarvan CA middelen	1.500	2.000	2.000	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.500
Verplicht percentage recycelaat bouwmaterialen	1.500	2.000	2.000	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.500
..waarvan klimaatenvolpe	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	-
Grond weg en waterbouw	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	-
Budgetten Circulaire Economie (versie 23 dec cumulatief)	69.211	67.607	68.530	51.578	51.555	48.554	48.554	48.554	31.647